

„Istarska Rijec“

Izlaz svakog četvrtka sveže.
Svakog drugog četvrtka donosi
ilustrirani prilog „Mladi Istarski“.
Preplaća za tuzemstvo iznosa
15— lira na godinu, a za
inozemstvo 25— lira. Ured-
ništvo i uprava lista: Trst
(Trieste) - Via S. Francesco
d'Assisi 20/1, Telefon: 11-37

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slugom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“.

Narodna poslovica.

Oglasiti stoje 4 lira

za svaki centimetar visine a
Erikl jednoga stupca. Za više-
kratno izvršenje daje se znatna
popust prema pogodbi. Plaća
se i utičuje u Trstu. Dopisi
se šalju uredništvu, a novac
uplati. Neprimljena se plaćena
ne prima, a rukopisi se ne
vraćaju ni u kojem slučaju.

„Pogrdna knjiga“

Libro infamante — nazivlje „Il Popolo di Trieste“ «Povijest Istre», što su je napisali gg. dr. Dane Gruber i Vjekoslav Spincić. Najprije se ruga onima («Piccolu i Urbanu»), koji se naprežu, da dokažu, kako su Begović, Nazor, Vojnović, veliki prijatelji Italije, a zatim se obara osobito na „Narodni preporod u Istri“, što ga je napisao prof. Spincić i nadodao Gruberovoj «Povijesti Istre».

«Il Popolo di Trieste» prevodi samo nekoliko rečenica iz zaključne riječi Spincićeva prikaza i iznosi ih pred italijansku javnost kao nekakvu strašnu laž i klevetu. U izvorniku glase oni prevedeni ređici ovako:

„Njih (Slavena) ima u njoj (u Istri) do dvije trećine. Znala je ta Italija, kad je sklapala mirovne ugovore, pa nije htjela da se u Istri provede plebiscit u pitanju, komu da ta pokrajina pripadne. Ona je, znajući to, varala svijet, da je ta pokrajina italijanska. Ona ga i sad vara, i da vartu kako tako prikrije, ona je prognala hrvatske i slovenske biskupe, župnike, upopće svećenike, učitelje, činovnike, liječnike, odvjetnike, mnoge posjednike, obrtnike i trgovce, ona je uništila stotine i stotine — sve hrvatske i slovenske, općenito i zasebne škole, kao i obje hrvatske srednje škole; ona je zabranila hrvatski i slovenski govor u uredima, pu sudovima, u javnom životu, i sve tako udesila, da se ni u crkva, ne smije hrvatski ili slovenski govoriti, pa čak ni Boga moliti; ona je oslabila ili onemogućila djelovanje naših prosvjetnih i gospodarskih društava, oštećala i još oštećuje izlaženje i nabavljenje hrvatskih i slovenskih knjiga, kao i sastajanje naroda i biranje zastupnika. Ona, Italija, tobož kulturna i liberalna Italija, zatra je kod Hrvata i Slovenaca Istre sve njihove kulturne ustanove i sve njihove građanske i čovječje slobodine. Ona je razorila ili oštetila hrvatske i slovenske narodne domove i školske zgrade ili ih pak rabi u svoje svakojake svrhe. Ona hoće, da naš hrvatski i slovenski narod ne rabi ni malo knjige, nego samo i jedino motiku. Cijelim svojim postupkom, naročito i tim, što je onemogućila prodaju vina preko međe, prouzročavala je, da je narod već osiromašio, i osiromašuje sve više, zadužio se i zadužuje se sve jače. Postaje opet sužan, Varkama, grožnjama, nasiljima, u opće vandaliskom svojom rukom uništila je Italija u pet godina sve ono, što se je kod hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre tečajem šezdeset godina teško mukom i velikim žrtvama na kulturnom i političkom polju postiglo. Uništila je kod toga naroda sve, ali nije uništila njegove narodne i čovječje svijesti. Kod njega zavladao je mir, za kakvim su Italijani već za Austrije klicali, mir roba prema samovoljniku. Ovaj radi s rodom, što hoće, a rob je za sada prisiljen šutiti. Miruje svijestan, da tako ne će ostati. Svaka sila do vremena! Bog ne plaća svake subote, ali nikome ne ni dužan ne ostaje.“

Sve je ovo donio „Il Popolo di Trieste“ u točnom prevodu i silno se zgražava. I zbog toga nazivlje onu knjigu „libro infamante“ — pogrdna knjiga.

Naš se ovdje ne tiče, kako prof. Spincić sudi o Italiji i što ono napominje o mirovnim ugovorima, o diplomatskim i drugim varkama... O tome, kao i o onom teškoću miru, prisilnoj šutnji i o konačnoj plati prosto budi fašističkom glasilu, da puca i pršti, kako ga god volja. Mi smo, a dakako sudi i moramo da u pogledu tih stvari budemo što neutralniji... No jedno ne razumijemo: što se to „Popolo“ najednom rasrdilo zbog nekoga, što zaista jest i što se je dogodilo većim dijelom baš njegovim dugotrajnim političkim i huskanjem? Svi znamo, a i „Popolo“ zna, da su najbolji naši ljudi bili interirani, pozatvarani i nasilnim načinom bačeni preko granice. Svi znamo, da je bezbroj naših svećenika, učitelja, činovnika, i trgovaca moralo da seli preko granice, neki u vrijeme od 24 sata, a neki „sonne forte“ — to će reći smjesta. Družba Sv. Ćirila i Metodaja za Istru imala je 86 razreda po raznim krajevima Istre — a malo dana, iz okupacije već nije imala — nijedne. A kolike su hrvatske i slovenske škole uništene odmah na početku okupacije? A koliko ih je ostalo danas? Nijedne potpuno. Nijedne! Tek po koji razred, no još

malu, pa će se i njemu zatri tragi. A gdje je pazinska, hrvatska i opatijska niža gimnazija? Nema više ni jedne ni druge. A ima li koja općina u Istri, kakav sud ili bilo koji drugi državni ili upopće bilo koji javni ured, u kojem bi se uređovalo hrvatski ili slovenski? Nema. A zar se nije već do sada izbacio naš jezik iz ogromne većine naših crkvi? A gdje su naše čitaonice, naša pjevačka i školska društva? Zar nisu to Italijani sve rastepeli? A šta je sa školskim čitaonikama? Imamo ih vrlo d-brih, neke su napisane prema višim utputama, pa što je s njima? Ne puštaju ih u ruke našoj djeci. O kakvim slobodnim izborima pak suvislo je i govoriti, dok o Narodnom domu u Trstu i o onom u Pulji

i o nekim družbinim zgradama znadu i vrapci, kako su svršile. A živa je istina i da je narod u Istri vrlo osiromašio, jer ne može da proda svoj jedini prirod: vino. A tko je tome kriv?

Tako bismo mogli nastaviti. Ali čemu? Kud se god obazremo, ne vidimo nego ruševine, čog, što se u nas u 60 godina teška i mučna rada sagradilo. A kako već napomenuto, upravo je „Popolo di Trieste“ imao najvećeg udjela u toj razornoj raboti, stavivši se u tim svojim „zaslužama“ znao i dičiti, pa nam je vrlo začudno, što se evo sada kontrišiji i zgražava, nad djelom, koje je na koncu konca u najvećoj mjeri njegovo.

Signori! Ili se jednom za uvijek okanite gorenapomenutih nedjela ili primite za njih otvoreno i pošteno svaku odgovornost i pred nama i pred cijelim svijetom.

Uzročnici naših jada

Unatoč raznih lažnih i neosnovanih tvrdnja, te njevo skalupljenih popisa, naše jugoslavensko pleme u Istri tvori svakako znatnu većinu u zemlji. Premda mnogim ta nepobitna činjenica nikako ne će da iver u glavu, ipak je ona istinita i tačna. Stvar se ne mijenja niti onda, kada naši novi gospodari padaju u razna protuslovlja; od kojih navadjamo samo najizrazitija. S jedne se strane na sve načine trše da pred svijetom dokaže, da nas ovdje nema, niti da nas je ikada bilo, te time i opravdavaju svoje nečovječke metode raznarodivanja našeg življa. S druge pak strane, znajući da od davnine ovdje živimo, vrše se nad nama najgrdnija nasilja, gledajući u nama posvuda same buntovnike i agitatore, dapače i tamo, gde nas inače nema.

Ali sve uzalud, naš je narod u ovim krajevima starosjedilački. To bi najbolje morala da znadu sva ona latinska gospoda, koja obitava skoro po svim istarskim gradićima. Ovi gradići bili su od uvijek najčista nesreća našeg seljaka, koji je stanovao po okolišnim selima. Prilikom je dugo vremena trajalo razdoblje, u kojemu je naš čovjek bio potpuno ovisan od italijanske gospode. To je bilo pravo kakavno robovanje. Nije bio gospodar svoje zemlje, niti je mogao uživati lično slobodu. Gradski su bogatiji i lživari nemilosrdno ugujevali našeg seljaka i trpali se u njegov račun žepove. Tako je naš narod bio pretežno gospodarski i politički zasuzen.

Postepeno počinje da uviđa svoj žalostni položaj. Pojavlja se jedna svijetla zvijezda, koja dopire sa svojim zrakama i u zabitna naša sela. Pokojni biskup Dobrila, taj naš najveći preporoditelj i dobrotvor, počinje da buđi u narodu svijest i osjećaj na borbu za narodno samoosvojenje. Njemu sljede i drugi borci, koji niču iz naroda, te ga vode i dižu.

Otdada ulazi naš narod u tešku i dugotrajnu borbu sa zadužim istarskim gradićima za svoje gospodarski i nacionalno oslobođenje. — Ta borba nije bila baš laka, ona nije još te doživjela. Da se našeg seljaka izlrgne iz pandža gradskih lživara, osnivaju se posujilnice i druge gospodarske ustanove, koje mu pomaju, da postaje neograničeni gospodar svoje zemlje. Uporedo sa tim čisto staleskim pokretom razvijao se narodni boj pomoću ustanove novina i raznih kulturnih društava. Sve je to bilo na grozno razocaranje i neopisivu štetu onih u gradićima, koji su bili privikli, da jašu na leđima našeg življa.

U spomenutoj borbi treba je tražiti razloge čitave naše žle sudbine i goleme nesreće, koja nas od okupacija amo došljedno prati. Susjedi naši, kojih su prepuni istarski gradići uzročnici su sve žalosne naše prošlosti i sadašnjosti. Iz tih gradića izbija ona velika i neshvatljiva mržnja protiv svemu, što je naše.

Naš je narod tih pred svjetskim ratom uspio, da se gospodarski osamosvoji, ali nije nikada dovršio svoje kulturno i nacionalno razbijanje.

Ta se borba nastavlja i traje, a danas je još najvažnija i najteža.

Vrlo je čudno i žalosno dejstvo, da su naši najveći neprijatelji naši susjedi u onim gradićima, koji i dandanas isključivo žive od zuljeva naših seljaka. — Nepopravljivo je to i zakleti dušmani baš naših ljudi, koji ih uzdržavaju donošenjem novca u njihove trgovine.

Nego položaj je sada među okolicom i gradićem malo drukčiji i to gospodu boji

i ne da im mira. — Oni su već od svojih predja zadoneli mržnjom prema našem pučanstvu, a ta se mržnja povećala, otkada se naš seljak ne da od njih iskorištavati. — Njima se hoće žrtava, lagodnog života na naš račun. — Oni su previše bili privilegijani na dobro, jašući na našim leđima, — a toga sada nema, niti će valaj više da bidne. Ali buduć, da se osveta i mržnja mora vršiti, eto iz tih gradića i dolaze nam gotovo svi udarci. Iz tih mjesta sikće na naše ljude zrnja zlobe, iz tih krajeva nikose krivi informatori, kojim oblasti nasjedaju i koji su najveća naša poguba, iz tih ljutih gnjezda rekrutovala se ružja, koja je palila naše domove i udarala po našim leđima.

Ali još te im se hoće žrtava, jer su nezastiti u svojim nasiljima. — U posljednje se vrijeme opet diže hajka iz spomnutih gradića na naša mirna sela. Najžalostnija je pak činjenica, da oblast još ne uviđa ono grozno štetu, koju počinjavu ti nesretnici na račun svoje države.

Eto ponovno nam se pred očima redaju sve one svećane izjave, koje su bile izrečene u rimskom parlamentu i istim zgodama i sa najviših mjesta, i jamčile nam, da će se položaj u našu korist znatno popraviti! Nevjerojatno je i žalosno, da sve te lijepe izjave i obećanja sve više blijede i izcejavaju pred raznim samovoljnim napadacima, koji da udovolje svojim ličnim interesima i zlobi, rade protiv dobrobiti svog naroda. Žalosno je također dejstvo, da mnogi inače poštteni državni funkcionari dosavši u ove krajeve sa najljepšim mislima i dobivši najbolji pojam o našem narodu, zarazile se doskora neodržljivom bolešću mržnje i zlobe, kojom su prema našem jugoslavenskom plemenu zarazena gotovo sva istarska gnjezda. Izljezice, vlastodršci, tu bolest, pa čete tako odstraniti najveću zapreku bratskom pomirenju, kojega mi vruće i iskreno želimo i trebamo!

Biskup Strossmayer o svećenstvu

Godine 1877. izižao je u „Glasniku djakovačke biskupije“ krasan članak o svećenstvu iz pera velikog i neumlogog preporoditelja, biskupa dra. Josipa Jurja Strossmayera. U tom članku čita se između ostalog i ovo:

„Svećenstvo, ako je dobro i kreposno, najveći je dar božji, ako je pak nevaljalo, najveći je kazna božja, koju je običavala božja desnica na narod židunski tada izasuti, kad je sve ostale kazne zapan iscrpla. Budimo narodu svjedo, kano što po samom imenu svojem (sacerdos) biti imamo, dar božji. Sjetimo se, da smo upravo zato svećeničko zvanje odabrali, da se općih mana i slabobća otresemo... Sramota bi i ukor bio, da mi, koji smo se zavještavali, da ćemo biti narodu učitelji i prosvjetitelji, lošiji i slabiji od njega samoga budemo.“

Svećenik vrlo griješni protu svetomu zvanju svomu, kad puk svoj, koji se njemu u nuždama svojima utječe, neprijazno i odurno prima. Ima neshvatljiv svećenika, kojima puk nikada dobro došao nije. Dodje li u jutro: Zašto si mi tako rano došao? Dodje li u podne: Zar mi mirno ni blagovati ne das? Dodje li pred večer: Kud si u noć, da s tebe glavu izgubim? Srećnašni puk nikada dobro došao nije, uvijek kriv i opet kriv. Ah braćo moja! Ne varajmo se, nije to duh Isusov. Ja ne nalazim ni gdje

u sv. evanđelju, da bi Isus neprijazno i odurno puk primao, a na sirotinju je uvijek esobitim načinom pazio...

„Po svetom tom primjeru prijazno, ljubezno i umiljato primajmo svakom prilikom puk naš! Ili nos semper debitores sumus... Njegovi smo mi vazda dužnici i slugae...“

Nekojima je svećenicima naš puk prost i sirov, odveć neskladan i nezgodan. Ah braćo moja! Ako je tako, tko je tomu kriv? Šta je do sad i zbilja učinjeno, da nam puk kroči i uglađeniji bude? Pak zar nije do nas, koji smo uglađeniji i izobraženiji, da ga blagim i umiljatom načinom našim popravimo i uglađimo? ...Dosta je siromašnom našem pulu nužda i nevolja. On se potuca čestoput od nemila do nedraga. Ne mari i nehaže se za njega čestoput do jedine zgođe, kad valja od njega silom ili milom nešto duzeti...“

Dobar nam je puk naš, braćo, i predobar. Ja volim više njegovu prostotu i neuglađenost; pod kojom se dobra i plemenita duša njegova očituje, nego tuđu ugladenost i umjetnost, pod kojom se višeput segovost i zasjeda sakriva...“

Svećenik pravi ne smije ni na koga nružiti, ne smije nikada i nikomu nikakve ni najmanje nepravde učiniti; ali polag svega toga ima svećenik osobitom ljubavlju LJUBITI VLASTITI narod. Svećenik, koji bi se hvalio ljubavlju roda ljudskoga, a zanemario bi svoj VLASTITI ROD, sličan bi bio onima, koji polag ranjenjaka na putu u Jeriko bez srca i utjehe prolaze; ili onomu, koji se je hvalio, da Boga ljubi, a ovamo je iskrnjega svoga prezirao, koji je osudu zaslužio: Lažeš, da Boga ljubiš, kog ne vidiš, kad iskrnjega svoga, kog vidiš i s kojim u svadgašnjem općenju živiš, zanemarješ...“

Ja silku prvoga svećenika držim najljepšom slikom ovoga svijeta; ali je ujedno i to istina, da ne ima ništa nujnijega ni bljutavijega do svećenika, koji samo za ekonomiju i svjetske probitke živi.

„Neizmjerana ubora urijedan je svećenik, koji na svijetnjak postavlen je svijetli, koji ne samo ne radi i ne gradi, nego i ono, što mu je uzdržati i učuvati, razgrađuje i zapušta.“

Ne mojmo, braćo, nikada sijati razdor i mržnju između braćom svojom, jer tko hotimice sije mržnju među rođenom braćom svojom, taj je podoban onomu, o kom sv. evanđelje veli, da se je noću, kad su težaci pospali, tajmice potkroa u njtvu i kukolji medju čistiu pšenicu posijao. Ne tuđimo se dakle od braće svoje, već znajmo, da nam istina, koju mi javno ispovaljemo, osobite dužnosti prama braći nalaze, da ne razvijamo i rasipavamo ono, što je Bog i narav sagradila, u jedno tijelo spojila i na jedno više opredjeljenje pozvala. Ne slušajmo nikad ono, koji bi nas ma kakvim načinom razdajajali htjeli, to su ho okuđini neprijatelji naši. One grđe poslovice, koje je sam pakao izumio, da odurnost i mržnju medju nama sije, iskorijenimo za vazda iz srca i duše naše, pa kad im u rječnicima našima traga nestati ne može, nek im nikada i nikada traga u ustima našim ne bude.

Jedinstvo, sloge i ljubav našega naroda bila mi je — zaključuje neumrlji biskup Strossmayer — i jest mi i sada jedina i najveća želja na ovom svijetu. Ja sam sam za jedinstvo, za slogu i ljubav, za koje sam pripravan i život svoj žrtvovati. Narod nam je siromašan, biju ga teške nevolje, narod nam ne ima prijatelja, ali svemu će se dati pomoći, ako dođemo do sloge i ljubavi, ako dođemo do jedinstva. I ja, kada se budem rastajao s ovim svijetom, posljednjia će mi molitva biti za jedinstvo naroda mog... Svemogućij vječni Bože, smili se momu dobromu narodu i ujedini ga!“

DOPISI

IZ RIJEKE.

Uragani nekoć i — sada. — Nicu se opet javlja. — Najmlađi erol.

Imali smo mi na Rijeci „le cinque giornate di sangue“ (Božić 1920). „le cinque giornate de — seirocco“ (u februaru 1925.). I najstariji ljudi na Rijeci tvrde, da još nisu vidjeli onakove jurgovine, kaoste je bila ona ovih dana. Ja nisam najstariji čovjek na Rijeci, pa ipak pamtim jurgovinu, koja je možda bila i jača i grdnija od ove nekadnjaše.

To je bilo, čini mi se, 28. oktobra g. 1852. Najprije silna kiše, tako da je Rječica silno nabujala i poplavlila pola Rijeke. A onda stršna jurgovina: valj gusti a crni i golemi kao

Franina i Jurina

Fr.: Znaš, Jurino, ča bin ja najvolel bit? Jur.: Ne znam i ne ču znat, dokle mi sam ne poves.

Fr.: Ja bi najvolel bit — mudroznanac. Jur.: Kega zlođeja?

Fr.: Mudroznanac. Otel bin svojom umom malo zikljukat vanka, ča je ovo prošlo na svet, i kako j' to, da se danas već nikako ne zna ni ča j' belo ni ča j' crno, ni ča j' dobro ni ča j' zlo, a bormična ni ča j' krivo ni ča j' pravo.

Jur.: O po čem sudiš, da je to sve tako? Fr.: Po svem onem, ča vidim i ča čujem.

Ako ja na jedno rečene stavim na se jedan topli, novi, zimski kapot, mač će se više od sto ljudi, ki je jedan drugega pitat: ki mu je dal beći za on kapot? Kade ih je zel? — i sve tako.

Jur.: Ako pak greš okole vas razdrman i blatat, ne oni isti ljudi reć, da si frusta, da si niskoristi, neduluta, kada nisi vredan ni toliko dobit za jedan kapot kupit.

Fr.: A tako je i ako mi se kuća ruši i ako pozovem zidari, da mi ju poprave. Još mi se će bit armadura na kuće, i već će ih se nač, ki te reć: — ki zna, kade je pogajufal beći, s kemi' će ovo platić?

Jur.: A ako pustiš, da ti se kuća suši, oni isteži te već, da si letnina i nitakov čovek, ki ni dostojen, da ga zemlja nosi.

Fr.: Ako me vide va automobile, valje te mi reć, da sam — bankir.

Jur.: Ako se pak oni voze va automobile, a tebe vide, da greš hoćeć — smet te ti se i rugat, kako kakovemu trubile.

Fr.: Ako s njimi ne držim, te mi valje reć, da sam intrigant i smutljivac i raskolnik.

Jur.: Ako pak s manum držiš, te reć, da to ni za niš, da te sigurno plaćam.

Fr.: Ako žene ne dam jušto sve po volje, kako bi ona otela, te mi valje zdgignu, da sam čovek prez srca, da sam živina.

Jur.: Ako njoj pak das koliko po volje, te reć, da si pod njijum papučum, da ti ona zapoveda.

Fr.: Ako bim kadagod otel kade ku besede reć, — udri na me, da sam brbljalo i čakuleta.

Jur.: Ako pak mutiš, te ti valje reć, da si kako brek, ki ne laje, ma grize.

Fr.: Ako grem dva puša k bolnemu, već te reć, da hojevam tamo zato, da mu se polastim i da mi ča pusti va teštamente.

Jur.: Ako se pak dugo-držiš od kući, va koji je bol, jednako te svega i svačesa protj tebe reć i nafarat.

Učka. Ona je još na Rijeci i malo i veličko pjevalo pjemus:

Bura puše, da bi južno bilo, Da bi moje drago dojednilo.

Kad bi naime južina duvala, jedrenjače, koje bi bile na putu za Rijeku, imale bi vjetar na krmu, pa bi ih željno srce lako dočetao. I zaista, jedva bi južina malo popuhnula i već bi se Vela Vrata zabjela i od jedara raznih barka i brki i brigantina, a bogme i od škuna, trabakula i drugih većih i manjih galija. Ono bi bilo vrijeme zlatne kukanje... alitroče danas!

Tako je i u onaj strašni južovni dan prije 42 godine i pō dojednilo u naš Kvarner sedam velikih brodova, a trabakula da im se ni broja ne zna. Trabakulu su se na vrijeme spasili, a tako i tri veća broda, dok su četiri nastradali. Prvi je bio «Arfačad» od «Pelješkoga društva». Kako ga je u noći morz bacilo na kraj, tako se sav svinuo i prelomio. Bilo ga je tužno gledati, gdje se kao kakav ranjeni orijaz protegao na obalu sa ona svoja tri prelomljena jarbola... Za njim je slijedio Pošćevac Andrić, koji se razupao sav u komade. Ona je došlo red na treći: To je bio keasari bark «Komendatore Tonello». Cini mi se, da je ono bio prva komendatura, što je na Rijeci nastradalo. Sva su ta tri ogromna broda ležala na obali, na Mlači, dok je četvrti, savim nov brik «Dunav» potonuo, tako da me video samo vršac jarboleta. Bila je to katastrofa, kakove nije na Rijeci niko pamtio. Mnogo se krvinje bacalo i na madžarske vlasti, koje nisu umjele da predusretnu onu nesreću, i ljudi su u sav glas govorili: Ni za Madžara barka, kot ni za tevara sedlo. Što i prigodom ove posljednje južovine nije uvelike nastradalo nijedan brod, u prvom redu imademo da zahvalimo, hmi kakako besprijemno vještini današnjih lučkih gospodara a donekle i okolnosti, što su u sadašnje vrijeme vrlo rijetki brođovi, što dolaze na Rijeku. U ponedjeljak, 16. o. m. j., u vrijeme najčeće opasnosti, nije nijedna ladja izišla iz luke, a bogami nije ni... uništa. Zato se ovaj put megdan bio u samoj luci, gdje najviše vrije «la vita del porto». Kao da nam i samo more zavidja na ona dva tri usidrena broda, svom se je silom obvrta na njih, da im prekinje lance i konope, kojima su bili privezani. Bivši njemački brod «Jakob Schroeder» oslobođio se svih svojih spona, pa stao da se valja kao pomaman i da ga nisu na vrijeme zadrlži, bio bi zacijelo naletio na bližnje ladje — i Bog zna, kako bi se sve svršilo. Vragomini svaba, koji mu djavo se da mir!

Najveću štetu pretrpjela je tvornica torpeda. Južovina joj je oduzela čitav mao s magazinom, kojega su stijene bile jedan metar debele. Šete ima preko milijun lira. A većih i manjih šteta ima posvuda uokolo, tako da će i ova nesreća dobro doći nezaposlenom svijetu, koji će i tako ovako ipak doći do nekakve zarade. Irbat će naime sve nanovo popraviti i urediti — i tako, kako vidite, na Rijeci, ako kome ne omrkne; drugome ne osvane. Teško, vrlo teško su dani, što ih evo proizvljujemo na Rijeci, kad smo prinudjeni, da i u šteti, što je počinja južovina, gledamo kako nekažav «prosvjedimento» za ovu bijednu, nezaposlenu rijetku raju.

I propast irčanske «Banke Adriatike» bila je jedan prosvjedimento, ali samo za one njizine «čistite» konsilijere «d'Administratore». Što južovina razupla, još se može nekako i popraviti, no čega se bankovni «consiglieri d'administratore» dotaknu — to ide sve po vrugu. Nego i medju tim «konsilijerima» ima i po koji častni izuzetak. Evo nam našega Nijal i on je po konsilijer «Adriatike» — ali njegove su ručice ostale čiste i bijele. Istina, i njegovo se ime promislilo po raznim italijanskim novinama, da je tobože i on digao neke krajacare, ali našemu je Ninu bilo ispod časti, da na to odgovara. Na sve one cifre, što su ih zlobni dnevnici iznosili. Nijinov organ — «Vedetta» šutio je kao zaliven. A kada «Vedetta» šuti, to ima nešto da znači: — se počeo da dir, jer «un bel tacero non fu mai scritto». Da je za našega Nina adriatika afera časno likvidirana, vidi se i po tom, što on opet piše

otvorena pisma sa svojim potpisom. Tako se je, za dvije dana osue, na neke svoje pajdise Komandante škopi su nekako poteli da dižu nos protiv fašizma. Nino ih opominje, neka toga ne čine, jer da će on magari na svoju škodu ostati fašist i braniti će svoju vjeruju, koja se rodila u «gerri», kstila se na Rijeci — e così via discorrendo.

Inače ovih dana nije se na Rijeci niko ubio, ali je nastupilo nešto, što bi, ako se tome ne stane na kraj, moglo malo po malo da decimira ionako prorijedno rijetko pučanstvo.

Radi se naime o našoj slavnij «mulatriji», koja je u ostalom oduvijek bila ljuta rak-rak na našem izmučenom holokausnom prijatelju, ali je opasnost, da budete pogodjeni u glavu samo kakvim većim ili manjim kamenom buduci da je do sada glavno oružje naše mulatrije bila-pracka. No čini se, da je deranimi to staromodno oružje već nekako dosadilo, pa su od nekoliko vremena pračke zamijenili — pištolama. «Vedetta» se na to užasno ljuti, a i pravo ima. I mi se lutimo, premda nam je i to nekako pomjilivo. Što će te? Djecači su na Rijeci vidjeli od starijih kudikamo gorih stvari nego što su ove njihove pištole, pa misle, ugrusuzi, da je posve pravo, ako ona sada plešu onako, kao što su njihovi poštovanji čaće do juče? — gudili.

Medjutim i ja velim; kao i gospodja Suttner — to jest kao i «Vedetta»:

Abasso le armi!

IZ VEPRINCA

Naš jeđ.

Hoćemo da pred javnost iznesemo neke činjenice, koje se tiču naših općinskih poslova. Da se izravno potuži na onoga, koji bi mogao da dostojno štiti, zacijelo bi nas oterali pripravajući nam kako je već to danas u modi — da smo «sovversivi», rušitelji javnoga mira, propagandisti, «stranieri» itd.

Ne ostaje nam dakle, nego da se pritužimo javnosti ovim putem. Na to nas nuka i dužnost prema onima, koji za nama dolaze. Ti naši mladi mogli bi nam jednog dana da spocitnu, kako smo mućke gledali, gdje su nam nerazumno rasipavali zajedničko od oca naših naslijeđeno dobro, i pravo bi imali.

Naša je općina bila već prije završetka rata pod upravom općinskog komesara. To se je abnormalno stanje produljilo i poslije okupacije. Posljednji «straordinario» bio je poznati Gašparić. Kažu, da je taj inače domaći čovjek bio kriv mnogome za našu nesreću, na bit će da su tame bili krivi i oni, koji mu su vjerno služili, pa i oni, koji mu slijepo vjerovali. Njega i nekolicinu njegovih pomagača krije danas hladna zemlja; ako pak mi uza sve to iznosimo neka njihova nedjela, činimo to za to, da drugi, njihovi nasljednici, rade i postupaju razumnije i promisljenije.

Preći ćemo preko onih nekih crnih stvari, što su se događajale do smrti pok. Gašparića. Dotaknut ćemo se samo onih, koje se — osobito u pogledu upravljanja općinom i općinskim dobrom — nastavljavaju i sada iza njegove smrti i to još i u većoj mjeri. Već su prije otjerani neki naši vrijedni prvaci i općušteni od službe razni dugogodišnji općinski činovnici i strazari; a pošto su god 1922. općinski izbori provedeni uz najstrašijih terora, mi smo ostali sasvim osamljeni — pod jedinom «krnjom» općinskom upravom. Krnja je u upravu zato, što «manjina» izabranog zastupstva ne sudjeluje u njoj buduci da smatra ništenim izbore na onaj način provedene. Pa i ti tobožnji zastupnici prisustvuju rijetko kada općinskim sjednicama, osobito otkad su ukinute dnevnice. Inač: ti ljudi slijepo odobravaju sve, što im općinski Odbor predloži. Dižu se ili ostaju sjedeći već prema želji onoga, koji ih vodi. Pravi automati ili kako ih zovu — «kunsilijeri na suštu». Duša je čitave uprave, dakaž, općinski tajnik. Sindak je samo orudje dvojice — trojice prepređenih savjetnika, koji s njime navijaju po volji. Općinskim dobrom, našom šumom, postupaju kao bezobzirni slugo s tudjim imanjem. Sliku je prodati na pazeći pri tom ni kako ni za što. Našla mila šumal Kad bi ona zuala govoriti, kazala bi: — Veprinčani moj! Kad me je hito iz vaših

ruku oteti vlastelin - tudjinac, oci vaši će htjedose me dati. Prstenje srećine i sve što su najdragocjenijega imali, dragovoljno su dali, da me spase za sebe i svoje potomke. Kako li se veselile vaši stari, kad je on spasiel! I danas još ima ih u životu, koji se sjećaju, kako se onom zgodom dijelilo kruh i vino, ama baš kao na prvu mile nevjestice. Iz naše hvalnosti podigli su usred Poljana onu lijepu kuću (Miklovu kuću) i poklonili je ondašnjemu zupanu Šumal, jer sim je on spasao mene, njihovu šumal. A vi, potomci njihovi, što činite od mene, umišti čete i sebe i sreću svoju.

Ovako kanda ječi šuma, čad ogleda, kako je nemilice sjeku. I mi znamo, da šumu treba rijeđiti, ali ne ovako ludo. Podje li se ovako naprijed, mi ćemo brzo na kraj, a gdje će onda naš svrjet zaradjivati koricu hleba?

Općinska uprava prodaje velike komplekse debele šume, no od svega toga Veprinčani nemaju nišakve koristi. Koliko li je u ovih posljednjih pet godina općinska blagajna primila novca, i sve od naše šume! Pa kad pomislimo, da se za sve to vrijeme nije za Veprinčastinu uradilo ama baš ništa, moramo reći, da je takovo upravljanje općine nerazumno i nesaviješno.

Mi znamo, da je naša općina zadužena, ali ne znamo, da li se taj dug smanjuje ili povećava. Naprotiv mi znamo, da se je općina za pokriće posljednjate aprovizacije zadužila za punih 70 hiljada lira. Kako je moglo doći do tolikog gubitka, kad smo mi sve plaćali u gotovom? Na ovo bi mogao odgovoriti onaj, koji je vodio aprovizaciju i koji je i danas jedan od glavnijih upravljača u našoj općini. Mi znamo, da se mnogo i previše troši za činovnike i razne druge više manje potrebne stvari, ali općina ima i raznih drugih prihoda. Kako ide dakle sav taj novac ka i onaj od prodane šume? Bilo bi u istini vrijeme, da nam općinsko zastupstvo i njegov sindak već dempuit polože račune od svih svota, što su ih do sada primili od šume. Na to imademo pravo, to viže, što vidimo, da se za potrebe općinaca ne čini ništa, a od prijekle je nužde, da se već i na tomi nešto pokrene.

Pogledajte malo naše ceste i puteve. Već nisu ni za koje. Tužni oni ličani, kad moraju svoje mrtve da nose po ovakovoj stazi gore u Veprinca! Za nepotrebnu paradu prigodom sprovala pok. Gašparića potrošilo se oko 5000 lira. Zar ne bi bolje bilo, da se je onim novcem popravio onaj nesretni put? A i ona cesta iz liča na Veprinca, onaj put iz Poljana do Ike, pa sve one ceste i putevi po Veprinčastini! — sve je to u takovom stanju, da je prava strahota. Ne će nam ostati drugo, nego da sami popravljamo ceste, čažto su to već učinili ličani.

Oni se na općini ispričavaju, da im prefektura ne dozvoljava trošiti za radnje. Ako je zaista tako, onda je to znak, da prefektura nema dosta povjerenja u sadašnje općinske upravljače.

Kako bilo da bilo, veprinčaki su općinari za neku gospodu — marva, dok je toj istoj gospodi naša šuma — krava muzara. I nedavno su već bili nakanili: da prodadu lišaj «omad šume, no čini se, da su se gospoda malo predomislila. Protiv te prodave ustav narod kao jedan, a sada valjda čakaju, da se svrjet malo smiri. Uzemirili su gospodu protesti i sve? općine želja pučanstva, da se šuma razdijeli. Što bi onda oni, da se to uistini dogodi? Medjutim narod se smirićti ne će. Narod ne će mirovati, dok god ne dobije općinsko zastupstvo, u koje će imati potpuno povjerenje.

IZ PIČNA

Već nekoliko dana obilaze nekoja gospoda iz Pična po okolnim selima, nagovaraju nas i mole, da se potpišemo, da smo zadovoljni, da nam se u Pičnu ustanovi samostalno mjesnu općinu. Kako ozbiljno misle, vidi se po tome, što nam već sada kažu, tko će biti — načelnik: Obćivaju nam ceste, mostove i — sve što budemo trebali. Mi im, dakako, vjerujemo, je misno zahvalivaj, kako su prošle godine iz naše ljubavi do nas — palicama po nama lupali. — U kraljevstvo krivo im je, da idemo u Fazin i da tam kupujemo što nam treba. Rado bi da kupujemo kod njih.

PO D L I S T A K

Bratu dru. Mirku Vratoviću

na dan smrti njegove majke

Ne dolazim ja Tebi, Mirko, ni s jednom riječi utjehe. Onu Pravu teško je naci — a ostale su sve zalisne.

Kad majka za navioz ode — veliko omrkne sunce.

Iako nas njena blagoslovena ruka više ne vodi kao ono prošle, zlatne, djetinjske dane, ipak nam je u času, kad nam je za vazda odnesu kao da se u nama nešto uskolebalo... Čini nam se, da se pokraj nas srušilo nešto — nešto nevidljivo, o što nam se u teškim trenucima srce prislanjalo rado...

Jesi — kad majka ode, veliko omrkne sunce. To znamo svi, koji smo je izgubili. A evo — i Ti...

Nego ljubav majčina mnogo je veća od sunca. Ona grije i poslije smrti. I svijetli...

I Tebi će ona, Mirko, svijetliti na ovome Tuom i našem mučnom putu.

U tome neka je utjeha Tvojia i onih, koji sagnuti pred Tvojim nezrećim bolom, stoje uz Te vezani bratskom vezom jedne brajne dužnosti svele.

A Njoj, nezaboravnoj roditelji Tvojoi — mir i pokoj!

Ernest Radečić: Kad se užge mlada krv...

(Pripovijest iz istarskog narodnog života u zapadno-istarskom narječju).

Dan je bija tupa, da pućnes, a sunce je palilo, zgorišti Na cesti se je diža prah i gošija blago i ludo, ča su pasivali, a pōt će se je luden u debelih kaplah cidila po licu, vratu i prsi, mišala se je s prahom i ustavljala za sobom blatne brazde. Muhe su se rojile po slabu, a ono se je lino branilo z repon eć z resami mad oči. Breki su zihali po kortalh u hladu i škjolicali muhe, ča su njin padale na mokri, crljeni jezik.

Kad je sunce zapalo, vred je zahladilo, a na nebu se se počeli skupljati oblaki, pak su se je ljudi ponadili, da će forš biti i dažda. I bili su veseli, si ga je bila velika pozbira. Zito je bilo jur požanjenje i spravljenje. Ni ga bilo jušto kako bi se stilo, ma daš, daš, moglo se je pasati. Njogo turkinje ni bilo niš. Ko ne dojde vred daž, evo će se posušiti i zgoriti. Klasi su mali i kratki, sniti čuda, a tanka debelja malo većen čoviku komoć do pasa. Kapuzi i kumpiri je stešo bilo malo. U doći, di su kumpiri znati biti kako pastoli, vo lito su bili kako baraboške, a glave kapuzi malo veće od njih... Sve je želio dažda, i ljudi i blago i žedna, raspuskana zemlja. Zato su se i razveselili, kad su vidili, kako se skupljaju oblaki. Ki je ima sterna pogleda je vome, da ni kadi koja začepljena (kad una božja dica valjo niste spravljaljaj), a ki je ni ima dotaka je bačvu pod kap.

Oljajani su stali prid vratu, ča na sterni, ki na baladuru i dovikivali si:

«Če Bog forši dati dažda — «O, magari da bi Sveti Lija se smilova» — Toni Telebić je stia na vratu i klima z glavom.

Zajno je skida klabućić z glave, meta ga prid oči i gleda zdolu.

«Mare», je reka, «ne zabi zapriti oknice, da ti viter, čo dojde naglo, ne potuće stakla. Uvi litiš sijunai znaad kakov bot ponesti ča i krov s hiže...»

Njegovu žena Mara se ni janka ubrnula na te beside, nego je je puhačen brečkala po ognju u blati.

«Ljudi božji», je zavika najednobot Toni susedon, «sve m je strah, da ti črni oblaci ne kažu niš dobroga.»

A čašaj valj ništo ganaš. Vajk vidiš ništo černoğa. Bolje bi učinija, da greš vred dotakati unu veliku bačvu, znaš unu od dropa, i da je vržes pod kap. Jušto će mi napro do, či iman pun badanj robe i debelih lancuni za prati, počela mu hi je spajati kako iz rukava njigova Mara...»

Mara ni bila stara, a ni bila ni primlada. Njega z sofa lija dosta lipa. Kriplja i crena, kao i kakova divojača. Ne čemo lagati ko rečemo, da je bila prava gospodnica u hiži samo ona. Ča bi ona rekla, to je moralo biti učinjeno, ko će svi svit propasti. Tako je bilo i sad. Slni je to rekla: «Toni je vrag slabuk nad uho i pošu u konobu. Kad je sve regula, uniput se je nazad vrga gledati u nebo. Ni ima mira.»

«Mare, Mare! Strah me je slabega... Imaš još blagoslovenoga zelja u hiži?»

Kad je Toni spomenija blagoslovljenu zelje, počela se je i Mara ubazirati. Moglo bi ča za spraviti biti. Vrag ne spi, a strji komoć čelaju, ča ljuden učće ka ovu škodu.

«Peras da bi moğa doj građ?» je rekla.

«Sve mi se vidi, da se oblaki dižu nidi od Črvara, a stara besida gori, da je od Črvara tužna hrana, a od Lima kruha i vina. Kad se kodarice dignu oblaci od Črvara sigurno je građ i unega lija se pije malo vna. Ko pak dojdou od strane Lima donesu vajk pravu miru dažda u pravo vrime. Tako su vajk gorili naši stariji...»

Stari Toni Telebić ni bija munjen. Ki i ni nikad vidija stole (ter ki je je uni bot vidjalj), čuda je toga zna. Kad bi taka pripovidati nekovo lito se kaže, suša eć moća, ča li biti vna i žita eļi će ga bolost pojisti, gana bi hi kako lunarioj. Ko ne bi zna, koliko ur je, niega bi pita i on bi mu povida druko na menut. Po danu di pogleda sud na sunce, a po noći na zvizde i reka bi jušto, kako da je pogleda na unu reljoi u Benečani...

Malo polte večere takalo je puhati. Oknjere su skripile, gmrilo je i biškalo, da je nize bote bilo svillo, kako usrid podne. Safete su hitale jeno za drugon. Naglo se je, kako iz goleda, zala daž, pomisan z grašicon, a malno polte počea je — kako je pravo gorija Toni — čulo kako, debeja jako litijski. Na krovu se je čulo kako rompa po kupah i po ton roštanju se je moglo znati, kako je građ debeja. Grane murav i čišranj ko hiže su se krsile. Vani je sve plivalo pod vodon. U konobi su kosože na sidelu phehulata s kreli i kokodakale od straha. Strahno je bilo vrime. Brijan je bio uni čio, ča ga je to vrime. Brijan je bio uni čio — i građ, debeja jakovo zatkovo vna. Ko se ni za vrmena zakria u kakov krazun, moglo mu se je lako zgodati, da ga sudradan najdo, skupa z blažen, ubienoga na cesti.

Sxin su takale gmrili: sajeto i kad se je građ

Domaće novosti

† Marija Vratović.

Prošlog petka, dne 20. februara, preminula je u Puli u krugu svoje porodice gospođa Marija Vratović, majka predsjednika našeg političkog društva «Eđinost» za Istru, g. dra. Mirka Vratovića.

Vijest o smrti gospođe Vratović izazvala je opće saučesje nesamo u Puli, nego i drugdje, gdje su je poznavali.

Gospođa Vratović bila je čestita žena i plemenita majka, koju su resile sve vrline. Sirotinji je uvijek išla na ruku svojom darežljivošću. Pri tome se je uvijek držala poslovica: «Što daje desnica, ne treba da znade lijeva.» Bila je blaga i dobra u svakom pogledu. I zato su je svi, koji su je poznavali, volili i štivali.

Neka joj je laka zemlja i harna uspomena u narodu, a uciviljenoj porodici i rodbini, a naročito njezinom sinu, g. dru. Mirku Vratoviću, naše duboko saučesje!

Hrvatska učiteljica otpuštena iz službe

Pišu nam iz Lanišća: — Dne 14. februara te godine otpuštena je iz službe naša učiteljica, gospođica Anđelka Prašel. To je za našu djecu, koja su žedna i glapna nauke, a i željna čuti slatke materinske riječi, veliki gubitak.

S lakovim postupkom su nas naši gospodarit na najgrozniji način uvrijedili. Uvrijedili su našu poštnu narodnu dušu.

Povod zato je dala «skrabica», u koju su se jedamput prije rata i za vrijeme rata bacali doprinosi za našu velezašlužnu «Družbu sv. Cirila i Metoda». Ta skrabica je visila na zidu u Citaonici, koja se nalazi pokraj školske seobe.

Tu skrabicu su nam karabinijeri ođnijeli, jer je valjda pogibeljna za opstanak države. Lako da je u toj skrabici sakrili kakav kamun ili «mašinegever» i zato su se već pobrigali čuvari zakona, da je uklone, eđa se ne bi iz nje brujalo...

Čudno, da nisu zaplijenili i one skrabice u našoj crkvi. A i čudno je, da nam nisu ođnijeli i naše korete, harmobreke i svu našu slavensku narodnu nošnju.

I evo, za tu nevinu skrabicu otpustili su našu vrijednu učiteljicu. Ne gospođo, ona nije odgovorna, da je ona skrabica tamo visjela. A naš gospodin brigadir je mogao mirno spavati radi one skrabice u našem selu.

Dalje smo doznali, da su učiteljici predbacili, da je bila pred tri mjeseca sa svojim drugaricama, gospođicom Tomac i g. Bernetić, na nekom učiteljskom sastanku kod učitelja Rbarjara u Trsteniku. Da to uopće nije bilo svjedočit će: Gajci, Praporci i Slumci. Gdje su bile naše učiteljice, kada su nekamo skupa išle po svome privatnom poslu, ne treba da kažemo g. brigadirju. One će mu već to dokazati, da je to laž i ba će mu dokazati na sudu, ako bude trebalo.

Gospodo, mi poznamo dobro vaše manovre. Vi biste nam htjeli ođuzeti sve naše učiteljske sile. Htjeli biste nam istjerati naš materinski jezik iz crkve i škole. Ali znajte, da ćete baš protivno postići, nego li vi mislite. Mi nismo nepismeni i nezaznamni Račani. Čim se bude tjerao naš jezik iz crkve, oštat će sam pop u njoj. A mi ćemo se kao dobri kršćani moliti Bogu Pravde u svojoj kući. Ako nam istjerate jezik iz škole, mi ćemo našu djecu na svome ognjištu uzgajati u svome materinskom jeziku. Vi nas ne ćete odnarođiti, jer smo mi kulturni ljudi. A vaš nepravedan postupak «ogorčit će našu narodnu dušu i tako ćete sebi steći još manje poštovanja od nas poštenih državljana. — Sada suđite, da li vam takav postupak, koji je pretinjaravan više koristi ili škodi. — Lanišćani.

Naši iseljenici u Americi za «Istarsku Riječ».

Iz Philadelphia primamo pismo od naših iseljenika, koje objavljam bez ikakvih promjena. Pismo glasi:

Molim Vas, gospođine Uredniče «Istarske Riječi», da mi date malo prostora za ovo nekoliko redaka, tako da se i drugi simpatičari «Istarske Riječi» u Americi i u starom kraju ugledaju u naš primjer.

Ovih dana, to jest na Božić, sakupilo se malo društvanice prijatelja, prijateljica i simpatičara «I. R.» u stanu našeg koloniste, gospođina i gospođe Ivana Vidović, koji su nas isti dan počastili sa dobrom večerom, na kojem se gostoprilstvu najsrdačnije zahvaljujemo.

Stoga, znajući da je dužnost svih svijesnih Istrana, ma gdje se oni nalazili, da nastoje da pripomognu svoje jedino glasilo «Istarsku Riječ», tako smo i mi ovdje sabrali na predlog Laura Stipanovića nekoliko novih preplatnika za «I. R.» i 23 dolara u fond lista:

Darovaše: Anton Tominić 2 dolara, Luro Stipanović 2 dolara, Ivan Vidović 2 dolara, Ivan Markulin 2 dolara, Emilio Marincić 2 dolara, Josip Vidović 2 dolara, Franjo Reketić 1 dolar, Augustin Iličić 1

dolar, Josip Rubinić 1 dolar, Dinko Lusiana 1 dolar, Anton Duda 1 dolar, Anton Mišćenić 1 dolar, Mimica Muzina 1 dolar, Franjo Jeletić 1 dolar, Nikola Mrak 1 dolar, Pavao Bašić 1 dolar, Ivan Kršanac — 50 dol., Francika Kozul — 25 dol., Marija Markulin — 25 dolara.

Najljepše, se zahvaljujemo našim vrlim Istranima, koji se nalaze u dalekoj Americi, na njihovom plemenitom daru i ljubavi, koju goje do svojeg rodnog kraja, do svoje mile Istre i do našeg lista. Za ovim svjetlim primjercem naših Istrana u Americi morali bi se povesti i drugi iseljenici. Time će najbolje osvijetlati svoje časno lice, a nas poduprijeti u ovoj gigantskoj borbi za obranu naših svetih, narodnih prava, zato — napred za «Istarsku Riječ»!

Svega po malo

Dezertor u sukajama.

U Parizu uapšen je, ovih dana neki Paul Greppe, koji je živio desit godina pod imenom Suzanne Landgard, a da nitko nije ništa postiznalo, da je muškog spola. Paul Greppe živio je tako spretno predijevan u žensku, da je prima i nekoliko vrlo povoljnih ženidbenih ponuda: Greppe je početkom rata pobjegao od neke zuavske pukovnije, u koju su ga uvrstili, i sretno umakao svim potragama. Dapače ni rođena majka nije ga prepoznala. Kao Suzana Landgard naučio je Greppe šivati i osnovao sa jednom prijateljicom zajedničko kućanstvo.

Plesovi životinja.

Poznato je, da u životinjskom carstvu muzički nastoje omilliti ženkanza najviše pomoću čudnovatih pjesova. Tako plesu fazani na otoku Sumatri. Plesne igre razvijene su kod pauza, rode, noja, albatrosa i tuka u južnoj Americi. Ples gorskog kokota daje je motive ka bavarski pučki ples «Schuplattleranze». Prirodoslavci u zadnje vrijeme napisali su interesantnih knjiga o plesu životinja.

Od jedne cigarete postradalo 25 osoba.

Zbog jedne cigarete postradalo je u Rumunjskoj 25 osoba. Neki rudarski inžinjer uspeo se u Bukarestu u vlak, koji je bio sav pretrpan. Na pod u kupeu metnuo je omet sa 11 funti dinamita. Neki putnik, koji je u kupeju pušio, sasvim je bezbrižno bacio cigaretu na pod i ta je pala baš na omet. Dinamit je eksplodirao i četiri su osobe poginule, a 21 je ranjena.

Lisica se sakrila u dimnjak pred lovcima.

Tečajom jednog love sa lisice blizu Petersfielda u Engleskoj jedna je lisica pobjegla kroz prozor u kuću. Po kući su je počeli juriti dok nije lisica konačno nestala i uvukla se u dimnjak kroz kamin. Pokušali su, da je zaduše. Uхватiti je nisu mogli, jer bi za to trebalo ođbiti nekoliko opaka sa dimnjača. Ođlučili su se na to konačno i iznenadili se, našavši u istom zakloništu i četiri kunića, koji su se tako sakrili.

Smrt od gladi u Špilji.

U jednoj špilji kod Cave-Citya održavi Kentucky u Americi zaglavio je istraživač špilja Collino. Bio je zatrpan 17 dana, i dan prije nego su spasiljeji doprli do njega umro je od žedje i gladi. Njegovo tijelo bilo je toliko stisnuto među dvije stijene, da su ga mogli izvuci tek kad su mu ođrezali obje noge.

DAROVI

U veselom društvu kod g. Tome Peruško u Peruški kod Krnice sakupilo se 32 lire u fond «Istarske Riječi». Darovaše: po 6 lira: Ivan Peruško Grđin; po 5 lira: Valentin Vlačić, Ferdinand Zenzerović i Miho Čilića (iz Pavitćini); po 2 lire: Ivan Vlačić, Antun Zenzerović, Josip Zenzerović i Antun Peruško; po 1 liru: Katica Zenzerović, Vozmoslav Zenzerović i Ulika Peruško.

Dne 18. februara vjenčali su se mladenici: Antun Kršini sa Viktorijom Kuharić i Josip Stanić sa Aleksandrom Starić iz Paži; kod Jelšana, Kumovalji su in: Frane Ružić i Ivan Matelić iz Jurđani. Na vjenčanom putovanju sjtili se i «Istarsko Riječ» te je ođdaril sa 20 lira.

Zivjeli plemeniti darovateljii! Ugledali se i drugi u ovaj ljepi primjer!

DOPISNICA UREDNISTVA.

Gospođinu T. Š., Nice (Franceska): — Pismo primili. Hvala na pošiljci! U inozemstvu se ne može primati državnu penziju bez naročite dozvole ministra financija.

Gospođinu Anthonu Tominiću, Philadelphia: — Primili sve u redu. Srdačnija Vam hvala! Preporučamo se i nadalje! Zivjeli!

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: (VAN STAR) TISKARA «EDINOST» U TRSTU

POZOR! — Ovih dana otvorili smo «Ljekarnu Riviera» na Slatini Palace Hotel u Opatiji, na novo uređena i opskrbljena sa svim ljekovitima, nacionalnim i inozemnim specialitetima. — Ljekarna Riviera» Dr. F. Fosco — Opatija (Abbazia) Tel. 173.

TKO ŽELI GOVORITI njemački, francuski ili engleski, a ne pozna te jezike, mora se prije učiti. A danas to nije teško, kad se zna, da u Opatiji, Villa «Stella» I. kat desno, podučava napomenuje jezike jedan diplomirani učitelj uz cijenu od 8 lira mjesečno.

Dne 20. februara preminula je u Puli nakon duge i mučne bolesti u 67. godini svoga života

Marija Vratović

Bila je nama premila supruga i predobra majka, a svima uzorna žena. Pogreb se je vršio dne 22. februara te god., a sv. misa zadušnica služit će se dne 2. marla u 9 sati u crkvi Majke Božje u Puli.

U PULI, dne 23. februara 1925.

Suprug: **Grđo Vratović**; sin: **Dr. Mirko Vratović**, advokat u Trstu; kćeri: **Olimpija**, supruga Grethena (Herschling), **Hermína**, supruga inž. Borovitchke (Castolovlje), **Marija**, supruga Dr. Krekitcha (Milan) sa svojim obiteljima, te **Ana** i **Dr. Antonija Vratović**, liječnica u Puli.

Tužnim srcem javljamo rodu, prijateljima i znancima prežalosnu vijest, da je naša nezaboravna rođakinja

MARIJA ud. JURKOVIĆ
posljednica

dne 21. febrara, u 7 sati jutro, nakon duge i teške bolesti providjena svotajstvima u 59. godini života svoga, blago u Gospodinu usnula.

Mrtvi ostanci mile nam pokojnice prenijet će se u nedjelju dne 22. o. mj. u 5 sati poslije podne iz kuće žalosti br. 137 na opatijsko groblje k svečanom blagoslovu, a zatim k vječnom počinku sahraniti.

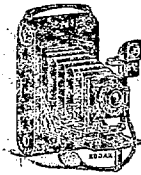
Sv. misa zadušnica služit će se dne 23. febrara u 8 sati jutro: u crkvi sv. Jakova u Opatiji.

OPATIJA, dne 21. febrara 1925.

Rastužena rodbina.

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove

kupuje
Zlatarna ALBERT POUH
Trst, Via Mazzini 46

Fotograf Matko Gortan u Pazinu
preporuča sl. općinstvu mjesta i okolice svoju
fotografsku radionu
Izdaje i zna sveobimne fotografije.
Fotografije za putnike (građanstvo) izgotovljuje u roku 15ata.
SVOJ K SVOMU!

UGLJARE sposobne paliti ugljen traži Kmetско-трговачко društvo — Trieste, via Raffiniera 4.
Traži se sluškinja za sve kućne poslove
Upitati se u Via Lavatorio 1-1.

NOVE GREDE IN DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Bantić — Kršanci p. Zminj (Gimino), Istra.

RIJEČKA PUČKA BANKA D. D.

Piazza Dante - FIUME (RIJEKA) - Piazza Dante
Glavnica: Lit. 10.500.000— potpuno uplaćenih

Prima štedne uloške uz najpovoljnije uvjete. Podijeljuje zajmove na vrijednosne papire te se uopće bavi svim bankovnim i štedioničnim poslovima.

Telefon br. 7-34. - Dopisništvo br. 10-49 - Ravnateljstvo br. 6-87
Interurban br. 797

Trgovina koža i raznih postolarskih potrepština
FRAN CINK
TRST - TRIESTE
VIA UDINE 49

Drži u svom skladištu svake vrsti u tu struku zasjecajuće robe uz najnižu dnevnu cijenu.
Podvorba brza i točna.